

SCENARIUSZE LEKCJI

- **Godzina z wychowawcą**

klasy 7-8 ze szkół podstawowych i szkoły ponadpodstawowe

- **Biologia**

dla uczniów klas 7-8 szkół podstawowych

dla uczniów szkół ponadpodstawowych

Szanowni Państwo Dyrektorzy i Nauczyciele

Wśród tegorocznych kierunków realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2021/2022 znalazł się punkt Wzmocnienie edukacji ekologicznej w szkołach. Rozwijanie postawy odpowiedzialności za środowisko naturalne. W ten sposób, oprócz treści związanych z wymienionymi zagadnieniami w podstawach programowych przyrody i biologii, system edukacji w Polsce przyczynia się do rozwijania świadomości proekologicznej dzieci i młodzieży.

Film „Animal” jest propozycją zapoznania młodych ludzi z powyższymi tematami w sali kinowej. Treści poznawcze omawiane tu w ramach edukacji filmowej nie tylko wiążą się z realizacją podstaw programowych przedmiotu biologia w szkole podstawowej i ponadpodstawowej, ale również przyczyniają się do kształtowania postaw prośrodowiskowych i rozwijania poczucia odpowiedzialności za planetę Ziemię.

„Animal” w sposób przystępny, angażujący emocje widza, opowiada nie tylko o podejmowaniu działań, które mają zapobiec wyginięciu gatunków, ale szerzej – o sposobach i pomysłach na „naprawianie” Ziemi. Narracja oparta na podróży dwójki młodych ludzi odwołuje się do pozytywnych przykładów i daje widzowi nadzieję i poczucie sprawczości.

Filmowa opowieść jest też świetnym punktem wyjścia do praktykowania humanistyki ekologicznej, która obejmuje swoją refleksją całość istot żywych na Ziemi i troszczy się o nie wszystkie tak samo, postrzegając świat jako sieć współzależności człowieka i nie-ludzi. To nie tylko akademicka dziedzina badań, lecz sposób rozumienia środowiska i wchodzenia z nim w relacje, a także postawa troski wobec planety.

Oddając w Państwa ręce folder edukacyjny, zapraszamy do kin, nawet tych, w których nie będzie filmu „Animal” w repertuarze. Grupy zorganizowane mogą zgłaszać zamówienia na zorganizowanie seansu dla szkoły czy klasy/klas. Aby ułatwić Państwu pracę z filmem po wyjściu z kina przygotowaliśmy trzy scenariusze lekcji: na godzinę z wychowawcą dla klas 7-8 szkół podstawowych i dla szkół ponadpodstawowych oraz na lekcje biologii dla obu grup wiekowych. Materiały dydaktyczne, opatrzone kartami pracy, nie tylko odwołują się do metod aktywizujących, ale i przykładów związanych z ważnymi zagadnieniami związanymi z działaniami proekologicznymi w Polsce.

Zapraszamy do kin i życzymy wielu wzruszeń i cennych przemyśleń!

Anna Równy
dr Justyna Hanna Budzik
Joanna Gadomska

Scenariusz lekcji na **godzinę z wychowawcą** dla klas 7-8 szkół podstawowych i uczniów szkół ponadpodstawowych

MOJA ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA ŚRODOWISKO NATURALNE – ROZWAŻANIA PO FILMIE „ANIMAL”

Autorki: dr Justyna Hanna Budzik, Anna Równy

 Czas trwania lekcji: 45 minut

Cele lekcji

Uczeń:

- rozwija poziom świadomości ekologicznej;
- kształtuje postawy ekologiczne;
- rozwija postawę odpowiedzialności za środowisko naturalne;
- uczy się odpowiednich zachowań w sytuacjach społecznych opartych na obserwacji i ocenie bohatera filmowego;
- buduje poczucie sprawczości, samodzielności i kompetencji.

Metody i formy pracy

- praca indywidualna, w grupach, z całą klasą;
- praca z kartami pracy;
- burza mózgów;
- „porozumienie bez przemocy”;
- „protest-zrozumienie-działanie” (schemat zaczerpnięty z filmu „Animal”).

Środki dydaktyczne

- karty pracy
- rzutnik multimedialny, ekran/ tablica interaktywna
- duży arkusz papieru.

Przygotowanie do lekcji

Lekcja poprzedzona jest obejrzeniem filmu „Animal” reż. Cyril Dion. Przed projekcją filmu nauczyciel kieruje uwagę uczniów na aspekty związane z ochroną środowiska i kształtowaniem zachowań prośrodowiskowych. Zapowiada, że po powrocie z kina przeprowadzi zajęcia z zakresu edukacji ekologicznej.

Przebieg lekcji

FAZA WSTĘPNA

Nauczyciel prosi uczniów o swobodne wypowiedzi na temat obejrzanego filmu. Zadaje pytania: Jakie wątki porusza Animal? Które fragmenty filmu najbardziej Cię poruszyły? Co najbardziej utkwiło w Twojej pamięci, a co chciałbyś/chciałabyś z pamięci wyrzucić po obejrzeniu filmu? Z jakich powodów film wzbudza emocje w widzu? Z którym bohaterem/-ką się identyfikujesz najsilniej?

Burza mózgów: W jakich sytuacjach odczuwacie wstyd i poczucie winy wobec planety Ziemi? Swobodne wypowiedzi uczniów, tworzące katalog sytuacji, w których u uczniów pojawia się poczucie odpowiedzialności.

FAZA REALIZACYJNA

Nauczyciel zadaje uczniom pytania: Dlaczego ochrona środowiska opisywana jest jako wojna? Czy przychodzą Wam do głowy propozycje działań, które nie korzystałyby z metafor militarnych? Przedstawcie swoje pomysły.

Nauczyciel zapoznaje uczniów z metodą „porozumienie bez przemocy” autorstwa Marshalla B. Rosenberga i jej najważniejszymi założeniami. Wyświetla je na ekranie/tablicy multimedialnej (**Karta pracy nr 1**). Prosi uczniów, aby w parach (tak jak siedzą w ławkach) wymyślili jedno działanie na rzecz poprawy otaczającego ich środowiska naturalnego. Uczniowie pracują przez 10 minut, mając dostęp do wyświetlanej instrukcji. Po zaplanowanym czasie grupy ochotników prezentują efekty swojej pracy, które są omawiane na forum i zapisywane na tablicy/arkuszu dużego papieru. Ćwiczenie ma na celu uświadomienie uczniom, że mają wpływ na otaczające ich środowisko i ekosystem. Poczucie sprawczości może w efekcie wpłynąć na ich świadomość ekologiczną i podejmowanie nawet małych, codziennych działań.

FAZA PODSUMOWUJĄCA

Nauczyciel dzieli klasę na pięć grup i każdej grupie rozdaje kartę pracy (**Karty pracy 2-6**), nawiązującą do treści filmu. Uczniowie w zespołach mają za zadanie rozpisać wątek za pomocą schematu „protest-zrozumienie-działanie”, o którym wspominają bohaterowie filmu Bella i Vipulan. Czas pracy: 10 minut. Po upływie wyznaczonego czasu reprezentanci grup przedstawiają wypracowane wnioski. Nauczyciel dopytuje: Czy kojarzycie jakieś protesty organizowane lokalnie (w mieście, regionie, ew. w Polsce, np. kopalnia Turów, wysypiska, spalarnie śmieci, itp.). Nauczyciel kończy lekcję wnioskiem, że film „Animal” pokazuje, że możemy „naprawić Ziemię”. Zaprezentowane w dokumencie przykłady pokazują działania naukowców, obrońców praw zwierząt i miłośników przyrody.

Praca domowa (do wyboru):

1. Jak wygląda wymieranie gatunków zwierząt w Twoim otoczeniu? Zrób zdjęcie lub cykl zdjęć/nagraj krótki film/nagraj dźwięk/nagraj wypowiedź ustną.
2. Na podstawie fragmentu filmu o wilkach napiszcie współczesną legendę, w której zawarta będzie wiedza o dobroczynnym wpływie wilków na ekosystem i konieczności ich ochrony.

Karta pracy nr 1

Na podstawie koncepcji Marshalla Rosenberga z książki „Porozumienie bez przemocy”.

1. Rozpoznanie „co się właściwie dzieje?” Na tym etapie staramy się w jak najbardziej opisowy i jak najmniej oceniający sposób określić, jaka jest najważniejsza potrzeba związana z poprawą naturalnego środowiska wokół nas.
2. Sformułowanie i wypowiedzenie naszych odczuć dotyczących tego, co właściwie się dzieje: jak ja się czuję z tym, co właśnie zdiagnozowaliśmy, czy jestem zirytowana/-y, zasmucona/-y, dotknięta/-y?
3. Wyrażenie naszych potrzeb i pomysłów związanych z diagnozą sytuacji i naszymi wcześniej wypowiedzianymi emocjami.
4. Sformułowanie konstruktywnej propozycji: propozycja ta opiera się już na wcześniej zbudowanym porozumieniu i uwzględnieniu emocji i potrzeb wszystkich stron.

Karta pracy nr 2

Za pomocą schematu „protest-zrozumienie-działanie” rozpisz poniższy wątek. Wnioski wpisz do tabeli.

Vipulan i Bella spotykają Paula Francois – francuskiego rolnika, który dwukrotnie pozwał międzynarodową spółkę Monsanto. Paul tłumaczy, w jaki sposób powszechne zastosowanie pestycydów oraz środków zwalczających chwasty przyczyniło się do zdziesiątkowania owadów oraz organizmów żyjących w glebie.

PROTEST Zauważanie i nazywanie problemu	ZROZUMIENIE Analiza jego przyczyn i skutków	DZIAŁANIE Znalezienie pomysłu na działanie naprawcze

Karta pracy nr 3

Za pomocą schematu „protest-zrozumienie-działanie” rozpisz poniższy wątek. Wnioski wpisz do tabeli.

W Mumbaju, w Indiach, Bella i Vipulan poznają Afroza Shaha, pomysłodawcę kampanii oczyszczania jednej z miejskich plaż, która stała się gigantyczną górą plastiku.

PROTEST Zauważanie i nazywanie problemu	ZROZUMIENIE Analiza jego przyczyn i skutków	DZIAŁANIE Znalezienie pomysłu na działanie naprawcze

Karta pracy nr 4

Za pomocą schematu „protest-zrozumienie-działanie” rozpisz poniższy wątek. Wnioski wpisz do tabeli.

W Parlamencie Europejskim Vipula i Bella spotykają się z Claire Nouvian, założycielką organizacji non-profit Bloom oraz laureatką Nagrody Goldman Environmental Prize. Wyjaśnia ona, w jaki sposób wraz ze swoimi współpracownikami, po trwającej 9 lat walce w sądach, doprowadziła do wydania zakazu połowów w formie trałowania dennego. Aktualnie walka toczy się o zakazanie połowów elektrycznych, które dziesiątkują życie w morzach i oceanach.

PROTEST Zauważanie i nazywanie problemu	ZROZUMIENIE Analiza jego przyczyn i skutków	DZIAŁANIE Znalezienie pomysłu na działanie naprawcze

Karta pracy nr 5

Za pomocą schematu „protest-zrozumienie-działanie” rozpisz poniższy wątek. Wnioski wpisz do tabeli.

Bella i Vipulan poznają etnologa Jeana Marca Landry’ego, który z zastosowaniem kamer termowizyjnych prowadzi badania nad zachowaniami wilków w ich ekosystemie i szuka rozwiązań, aby zapobiec atakom.

PROTEST Zauważanie i nazywanie problemu	ZROZUMIENIE Analiza jego przyczyn i skutków	DZIAŁANIE Znalezienie pomysłu na działanie naprawcze

Karta pracy nr 6

Za pomocą schematu „protest-zrozumienie-działanie” rozpisz poniższy wątek. Wnioski wpisz do tabeli.

Bella i Vipulan rozmawiali również z Lucy King. Badaczka z Uniwersytetu w Oksfordzie rozwiązała problem współistnienia słoni i ludzi dzięki bardzo naturalnemu i dość niespodziewanemu rozwiązaniu: wykorzystaniu pszczół.

PROTEST Zauważanie i nazywanie problemu	ZROZUMIENIE Analiza jego przyczyn i skutków	DZIAŁANIE Znalezienie pomysłu na działanie naprawcze

Scenariusz lekcji **biologii** dla klas 7-8 szkół podstawowych

OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI WYZWANIEM XXI WIEKU.

Autorka: Joanna Gadomska

 Czas trwania lekcji: 45 minut

Cele lekcji

Uczeń:

- poddaje analizie przedstawione fakty w filmie;
- dzieli się z własnymi refleksjami, odczuciami, spostrzeżeniami po emisji filmu;
- formułuje wnioski na podstawie materiału zawartego w filmie;
- utrwala wiadomości dotyczące bioróżnorodności i jej ochrony;
- określa wpływ człowieka na bioróżnorodność;
- dyskutuje na temat ochrony bioróżnorodności;
- przedstawia konsekwencje związane z wymieraniem określonych gatunków w danym środowisku;
- ustala hierarchię człowieka w świecie organizmów żywych;
- podaje propozycje rozwiązań na ochronę bioróżnorodności;
- kształtuje postawy ekologicznego Polaka, Europejczyka i obywatela świata, aby poprzez zmiany własnych nawyków, przeciwdziałać degradacji przyrody w środowisku lokalnym, w kraju, a także i na świecie;
- doskonalili umiejętności komunikacyjne i pracę w grupach.

Metody i formy pracy

- praca indywidualna, w grupach, z całą klasą;
- pogadanka;
- burza mózgów;
- tworzenie schematów/mapy myśli;
- praca z kartą pracy;
- ćwiczenie argumentowania;
- formułowanie wniosków;
- analizowanie danych;
- rozważanie postulatów;
- pisanie kartki do pamiętnika.

Środki dydaktyczne

- wydrukowane załączniki;
- wydrukowane karty pracy;
- puste karki;
- tablica/flipchart;
- kreda/ markery.

Przygotowanie do lekcji

Lekcja poprzedzona jest obejrzeniem przez uczniów filmu pt. „Animal” reż. Cyril Dion.

Przebieg lekcji

FAZA WSTĘPNA

Początek lekcji to czas na uczniowskie refleksje po obejrzeniu filmu „Animal”. Nauczyciel prosi uczniów o swobodne wypowiedzi dotyczące filmu oraz zadaje dodatkowe pytania, aby poznać opinie, spostrzeżenia i wnioski uczniów, jakie się nasuwają po emisji filmu. W trakcie pogadanki nauczyciel/ka może zadać uczniom poniższe pytania:

- Jaki główny problem porusza film?
- Czy słyszeliście kiedykolwiek o tym problemie?
- Jakie inne problemy współczesnego świata podejmuje tematyka filmu?
- Jakie są Wasze odczucia na poruszaną tematykę w filmie?
- Co wzbudziło u Was pozytywne emocje, a co negatywne, po zobaczeniu filmu?
- Czy film daje nadzieję na zmianę i lepsze jutro?
- Czy główni bohaterowie filmu Bella Lack i Vipulan Puvaneswaran są wiarygodni w swoich działaniach?
- Czy główni bohaterowie filmu Bella Lack i Vipulan Puvaneswaran mogą być przykładem/ autorytetem dla młodych ludzi?
- Czy uważacie, że przyszłość naszej planety leży w rękach ludzi młodych?
- Co Wy robicie w swoich domach, aby dbać o środowisko?
- Czy ktoś z Was działa lokalnie na rzecz ochrony środowiska?

FAZA REALIZACYJNA

Nauczyciel przedstawia cele dzisiejszej lekcji. Prosi uczniów o podanie nazwy gatunków roślin i zwierząt, które kiedyś żyły na naszej planecie, a dziś są to gatunki wymarłe lub wytępione przez człowieka. Podane nazwy przez uczniów nauczyciel zapisuje na tablicy/flipcharcie. (Załącznik nr 1) Do tego zadania warto skorzystać z Internetu, aby wyszukać na szkolnych komputerach/ tabletach lub w uczniowskich smartfonach (jeżeli uczniowie mają dostęp do Internetu w smartfonach), jak najwięcej takich gatunków, szczególnie tych, które wyginęły w ostatnim czasie. Warto przypomnieć uczniom film animowany „RIO”, który z pewnością oglądali w dzieciństwie, gdzie główną bohaterką jest przepiękna papuga - ara modra (*Cyanopsitta spixii*), która wyginęła w 2019 roku na wolności (nieliczne osobniki żyją już tylko w niewoli), jak donosi BirdLife International.

Wskazówki dla nauczyciela*

Film „Animal” porusza ważną tematykę, nie tylko dla biologa, przyrodnika, czy ekologa, ale i dla każdego mieszkańca naszej planety. „Szóste masowe wymieranie gatunków” to już fakt - w ciągu ostatnich 40 lat zniknęło 60% żyjących na Ziemi kręgowców oraz 80% europejskich owadów latających. Niestety wiele gatunków, które my dziś znamy i możemy jeszcze podziwiać, nasze dzieci i wnuki będą znały już tylko ze zdjęć i obrazków z książek, tak jak my dziś oglądamy ptaka dodo, moa, gołębia wędrownego, tarpana, czy krowę morską.

Jeżeli uczniowie mają dostęp do Internetu warto poszukać w nim ram czasowych wyginięcia danego gatunku oraz porównać ilość wymieranych gatunków „kiedyś” i „dziś”.

Nauczyciel rysuje na tablicy/ flipcharcie schemat, wg załączonego wzoru (Załącznik nr 2). Prosi uczniów o podanie, na podstawie filmu oraz własnej wiedzy, przyczyny wymierania gatunków „kiedyś” i „dziś”. Uczniowie i nauczyciel, wspólnie analizują wypisane przyczyny wymierania gatunków ze szczególnym uwzględnieniem działalności człowieka.

Nauczyciel dzieli uczniów na kiluosobowe grupy. Każda grupa otrzymuje kartę pracy do wypełnienia (**Karta pracy nr 1**). Zadaniem uczniów jest poszukiwanie pomysłów na wyeliminowanie czynników, które dziś są przyczynami wymierania określonych gatunków, aby zminimalizować szanse na ich wymieranie. Omówienie z uczniami zapisów w ich tabelach, ze szczególnym zwróceniem uwagi na propozycje działań uczniów w ochronę bioróżnorodności.

Nauczyciel dzieli uczniów na 4-5 osobowe grupy i każdej grupie rozdaje wydrukowane wcześniej karty pracy (**Karta pracy nr 2**). Zadaniem uczniów jest przeanalizowanie przedstawionych łańcuchów pokarmowych, określenie roli każdego organizmu, a później przewidzenie skutków wyeliminowania jednego z zaznaczonych ogniw łańcucha.

Wskazówki dla nauczyciela*

Każdy organizm jest ważny w ekosystemie i każdy pełni jakąś określoną rolę. Organizmy są ze sobą powiązane różnymi zależnościami, są symbiontami, pasożytami, czy drapieżnikami, ale wszystkie są ważne, aby utrzymać dany ekosystem w stanie równowagi. Poprzez działania człowieka, w wielu miejscach na świecie, może dojść do zachwiania równowagi ekologicznej, a w wielu miejscach już niestety ma to miejsce. Niestety wyeliminowanie jednego gatunku w danym środowisku może pociągnąć za sobą śmierć kolejnych gatunków.

Nauczyciel rozdaje uczniom karty pracy do wykonania (**Karta pracy nr 3**). Zadanie pierwsze na karcie pracy polega na wypisaniu jak największej liczby nazw zwierząt, które występują na naszej planecie (czas: 1 minuta). Rolą nauczyciela jest odmierzenie czasu – 1 minuty. Każdy uczeń po wykonaniu zadań w karcie pracy może przedstawić na forum klasy opis jednego wybranego przez siebie gatunku.

Wskazówki dla nauczyciela/ki*

Zwierzęta są ważnym elementem naszego życia. Aby skutecznie pomóc w przeżyciu określonym gatunkom trzeba dokładnie poznać ich biologię, siedlisko oraz wszystkie oddziaływania tego gatunku z innymi gatunkami.

FAZA PODSUMOWUJĄCA

Nauczyciel przed lekcją drukuje dwa plakaty „Wyłącz EGO - włącz EKO”, które pokazują pozycję człowieka w świecie organizmów żywych. Nauczyciel zawiesza je na tablicy/flipcharcie. Zadaniem uczniów jest przeanalizowanie powieszonych plakatów oraz ustosunkowanie się do nich i wypowiedzenie swojego zdania na temat hierarchii w świecie organizmów żywych oraz miejsca człowieka i każdego organizmu w przyrodzie (Załącznik nr 3). Po lekcji wydrukowane plakaty można powiesić na gazetce szkolnej, aby mogli zobaczyć je uczniowie innych klas.

Wskazówki dla nauczyciela/ki*

My, ludzie, jesteśmy częścią planety, a nie jej właścicielami. Każdy organizm, który występuje na naszej planecie, jest tak samo ważny, jak my. Nasze życie i zdrowie zależy od współdziałania wielu gatunków roślin i zwierząt, bakterii, grzybów i protistów.

Praca domowa:

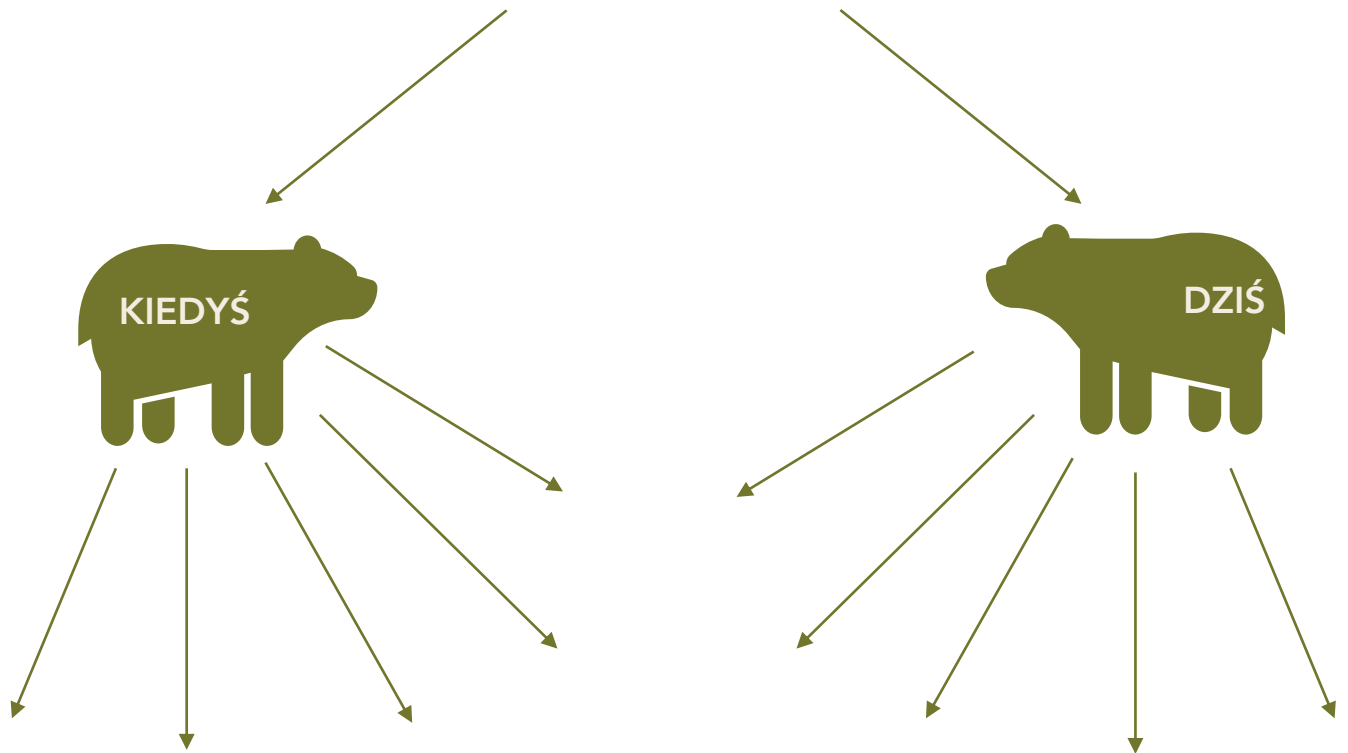
Napisz swoje przemyślenia w formie kartki z pamiętnika. Odnieś się do słów Antoine de Saint-Exupéry: „Nie odziedziczyliśmy Ziemi po naszych przodkach, pożyczliśmy ją od naszych dzieci” (**Karta pracy nr 4**).

Wskazówki dla nauczyciela/ki*

Aby przeciwdziałać wszystkim zmianom w środowisku potrzebujemy głębokich zmian w świadomości każdego mieszkańca naszej planety, który dzięki zmianom swoich przyzwyczajzeń i nawyków, da szansę na regenerację i przeżycie naszej planety. Każdy człowiek ma wpływ na otaczający nas świat i najważniejsze, aby młodzi ludzie wiedzieli, że niezależnie, co będą robić w przyszłości ich decyzje i działania mają też wpływ na środowisko.

PRZYCZYNY WYMIERANIA GATUNKÓW

WYŁĄCZ
EGO

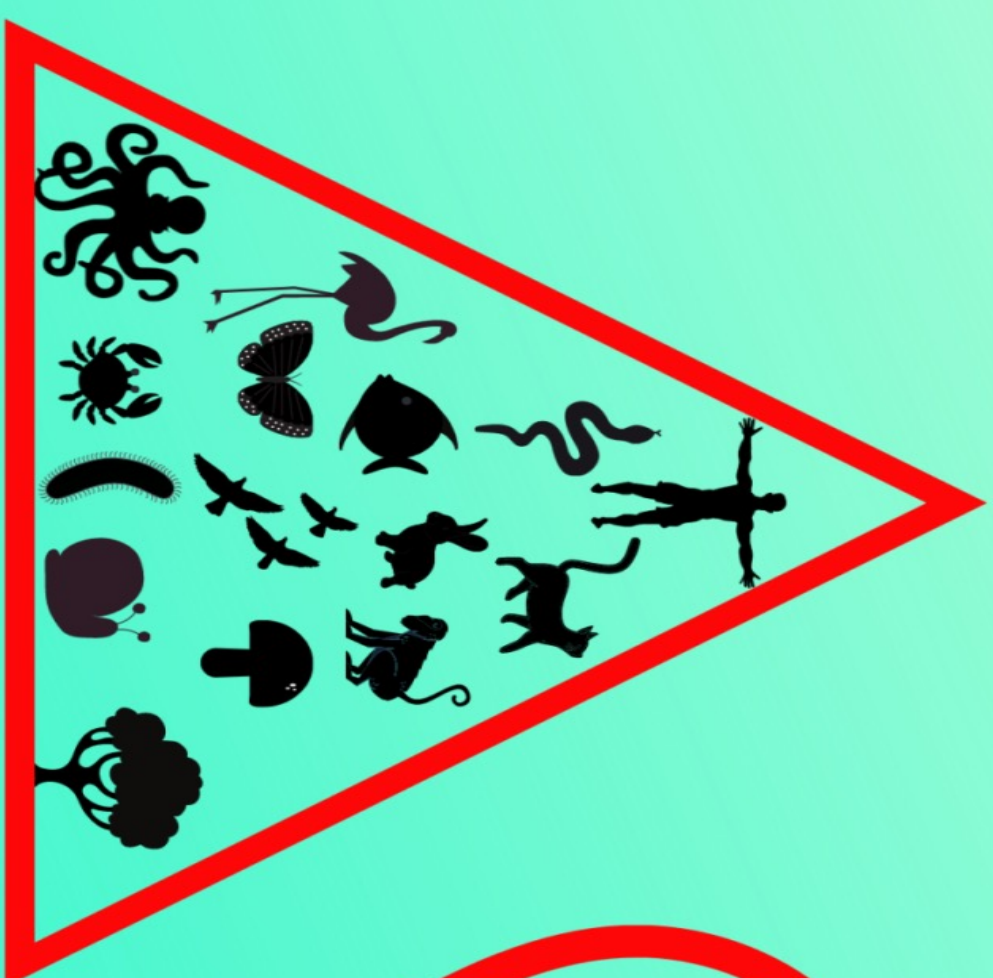

WŁĄCZ
EKO

Biologia z Blondynką

WYŁĄCZ EGO

WŁĄCZ EKO

Biologia z Blondynką

Karta pracy nr 1

JAK JEST?	JAK POWINNO BYĆ?	CO ZROBIĆ, ABY BYŁO INACZEJ?

Karta pracy nr 2

ROLA ORGANIZMÓW W PRZYRODZIE

Jaką rolę w tym środowisku pełnią poszczególne ogniwa łańcucha pokarmowego?

ZIEMNIAK – STONKA ZIEMNIACZANA – BAŻANT – LIS

Jakie będą konsekwencje, gdy człowiek wystrzela wszystkie bażanty?

ZIEMNIAK – STONKA ZIEMNIACZANA – ~~BAŻANT~~ – LIS

Jaką rolę w tym środowisku pełnią poszczególne ogniwa łańcucha pokarmowego?

KAPUSTA – MSZYCA – BIEDRONKA - SKOWRONEK

Jakie będą konsekwencje, gdy człowiek zastosuje środek owadobójczy na mszyce?

KAPUSTA – ~~MSZYCA~~ – BIEDRONKA - SKOWRONEK

Jaką rolę w tym środowisku pełnią poszczególne ogniwa łańcucha pokarmowego?

GLONY – ROZWIELITKA – ŚLEDŹ – FOKA SZARA

Jakie będą konsekwencje, gdy człowiek wyłowi wszystkie śledzie?

GLONY – ROZWIELITKA – ~~ŚLEDŹ~~ – FOKA SZARA

Karta pracy nr 3

Wypisz przez minutę jak najwięcej nazw zwierząt, które żyją na naszej planecie.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Otocz kółkiem 10 gatunków, z wymienionych powyżej, którymi się zachwycasz i chciałabyś / chciałbyś, aby mogły je oglądać również twoje dzieci i wnuki.

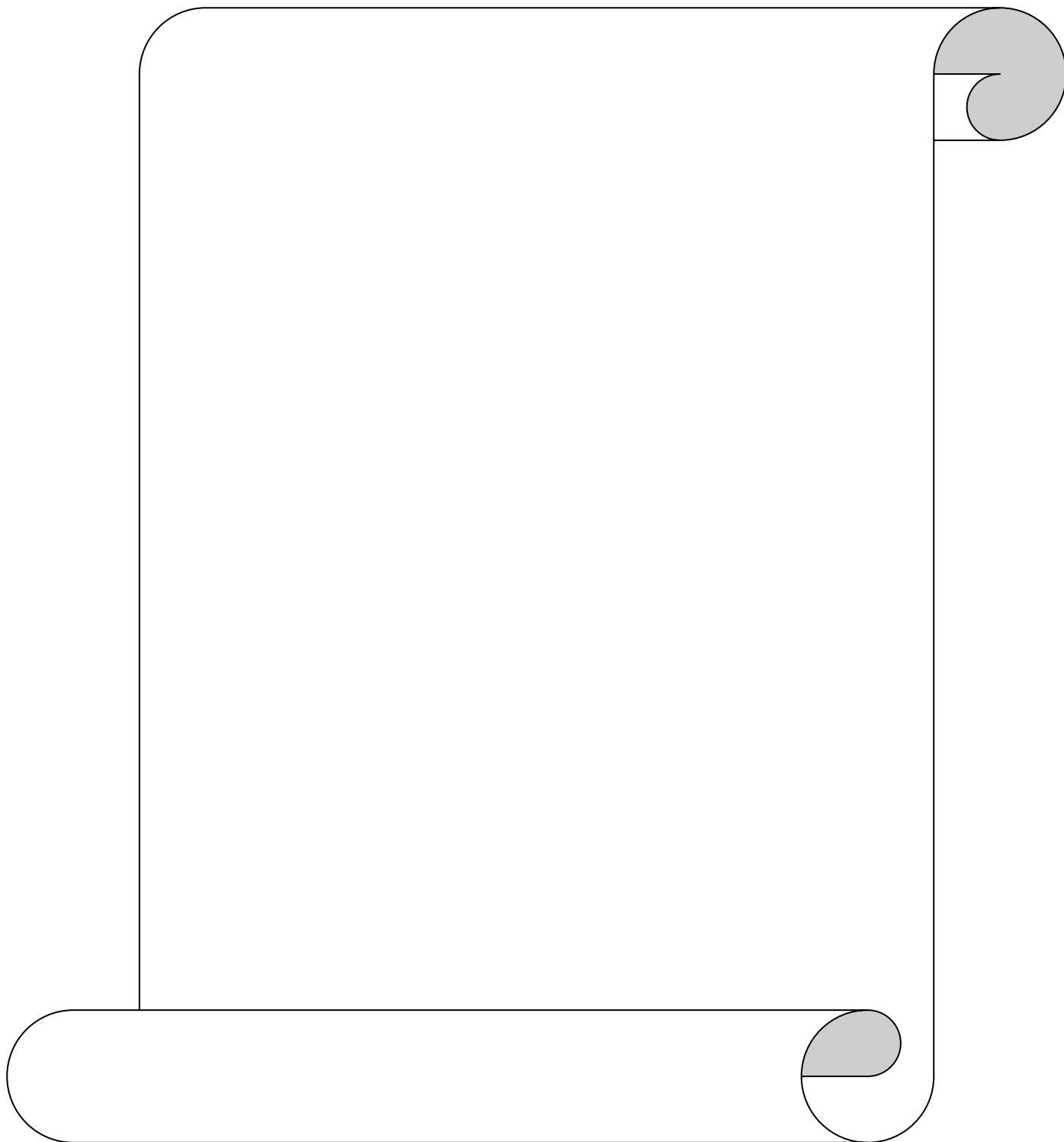
Spośród wybranych przez Ciebie dziesięciu gatunków, wybierz dwa, które są zagrożone wyginięciem. Wpisz ich nazwy do tabeli, a później uzupełnij tabelę.

Nazwa gatunku		
Miejsce występowania		
Siedlisko		
Liczebność gatunku		
Rola tego gatunku w ekosystemie		
Przyczyny zmniejszania się liczebności osobników tego gatunku		
Sposoby ochrony danego gatunku		
Co Ty możesz zrobić dla tego gatunku?		

Karta pracy nr 4

Antoine de Saint-Exupéry

„Nie odziedziczyliśmy Ziemi po naszych przodkach, pożyczyciśmy ją od naszych dzieci”

Scenariusz lekcji **biologii** dla szkół ponadpodstawowych

CZŁOWIEK WOBEC WYZWAŃ XXI WIEKU.

Autorka: Joanna Gadomska

 Czas trwania lekcji: 45 minut

Cele lekcji

Uczeń:

- poddaje analizie przedstawione fakty w filmie;
- dzieli się z własnymi refleksjami, odczuciami, spostrzeżeniami po emisji filmu;
- formułuje wnioski na podstawie materiału zawartego w filmie;
- utrwala wiadomości dotyczące zagrożeń dla środowiska i bioróżnorodności wynikające z rozwoju cywilizacji;
- przedstawia problemy związane z szybkim rozwojem cywilizacji w XXI wieku;
- ustala hierarchię negatywnych konsekwencji rozwoju cywilizacji;
- określa wpływ człowieka na środowisko i bioróżnorodność;
- dyskutuje na temat ochrony bioróżnorodności;
- podaje propozycje rozwiązań na ochronę środowiska, w tym na ochronę bioróżnorodności;
- kształtuje postawy ekologicznego Polaka, Europejczyka i obywatela świata, aby poprzez zmiany własnych nawyków, przeciwdziałać degradacji przyrody w środowisku lokalnym, w kraju, a także i na świecie;
- doskonalą umiejętności komunikacyjne i pracę w grupach.

Metody i formy pracy

- praca indywidualna, w grupach, z całą klasą;
- pogadanka;
- burza mózgów;
- analiza fotografii;
- piramida priorytetów;
- podawanie argumentów;
- formułowanie wniosków;
- praca z kartą pracy;
- redagowanie aktów prawnych.

Środki dydaktyczne

- wydrukowane załączniki;
- wydrukowane karty pracy;
- samoprzylepne karteczki;
- puste karki;
- tablica/flipchart;
- kreda/markery.

Przygotowanie do lekcji

Lekcja poprzedzona jest obejrzeniem przez uczniów filmu pt. „Animal” reż. Cyril Dion.

Przebieg lekcji

FAZA WSTĘPNA

Początek lekcji to czas na uczniowskie refleksje po obejrzeniu filmu „Animal”. Nauczyciel prosi uczniów o swobodne wypowiedzi dotyczące filmu oraz zadaje dodatkowe pytania, aby poznać opinie, spostrzeżenia i wnioski uczniów, jakie się nasuwają po emisji filmu. W trakcie pogadanki nauczyciel może zadać uczniom poniższe pytania:

- Jaki główny problem porusza film?
- Czy słyszeliście kiedykolwiek o tym problemie?
- Jakie inne problemy współczesnego świata podejmuje tematyka filmu?
- Jakie są Wasze odczucia na poruszaną tematykę w filmie?
- Co wzbudziło u Was pozytywne emocje, a co negatywne, po zobaczeniu filmu?
- Czy film daje nadzieję na zmianę i lepsze jutro?
- Czy główni bohaterowie filmu Bella Lack i Vipulan Puvaneswaran są wiarygodni w swoich działaniach?
- Czy główni bohaterowie filmu Bella Lack i Vipulan Puvaneswaran mogą być przykładem/ autorytetem dla młodych ludzi?
- Czy uważacie, że przyszłość naszej planety leży w rękach ludzi młodych?
- Co Wy robicie w swoich domach, aby dbać o środowisko?
- Czy ktoś z Was działa lokalnie na rzecz ochrony środowiska?

FAZA REALIZACYJNA

Nauczyciel przedstawia cele dzisiejszych zajęć. Dzieli uczniów na 4-5 osobowe grupy i każdej grupie rozdaje wydrukowane wcześniej zdjęcia (**Karta pracy nr 1**), które mogą pomóc przy realizacji tego zadania. Zadaniem uczniów jest podanie różnic pomiędzy światem obecnym (XXI wiek) a światem przeszłym (100-150 lat temu) - różnic pokazujących, co było ludziom potrzebne kiedyś, a co jest potrzebne obecnie do życia i funkcjonowania. Uczniowie pracując w grupach, zastanawiają się nad różnicami, a po kilku minutach każda grupa, na forum klasy, przedstawia jedną swoją propozycję. Rund wokół grup może być kilka, w zależności od ilości posiadanych pomysłów przez uczniów. Wskazówki dla nauczyciela*

Film „Animal” porusza ważną tematykę, nie tylko dla biologa, przyrodnika, czy ekologa, ale i dla każdego mieszkańca naszej planety. Nasze „być”, albo „nie być” w przyszłości zależy od nas samych i naszych poczynań, jakie czynimy na naszej planecie. Ważne jest, aby uzmysłowić uczniom, że szybki rozwój cywilizacji, który fascynuje tak wielu ludzi, ma swoje negatywne konsekwencje w przyrodzie.

Nauczyciel rysuje na tablicy/ flipcharcie tabelę, w której uczniowie zapisują argumenty wskazujące na pozytywny i negatywny wpływ człowieka na otaczające nas środowisko (Załącznik nr 1). Podsumowanie zapisanych argumentów.

Wskazówki dla nauczyciela*

Świat, który nas otacza ulega ciągłym przemianom. Przemiany te zachodzą w sposób naturalny w środowisku, ale i również przez działalność człowieka. Niestety, największe zmiany w środowisku zachodzą poprzez różne działania człowieka (np. wycinanie lasów, budowanie tam i zapór, osuszanie zbiorników wodnych, budowanie dróg i autostrad. Robiąc coś, człowiek cały czas korzysta z dóbr środowiska, wykorzystuje je i eksploatuje, niszcząc przy tym olbrzymie tereny, które są miejscem życia wielu gatunków, a to pociąga za sobą śmierć wielu niewinnych gatunków roślin i zwierząt.

Nauczyciel rozdaje uczniom małe samoprzylepne karteczki (kilka sztuk dla jednej osoby) oraz prosi uczniów o wypisanie na nich wszystkich pojęć związanych z konsekwencjami rozwoju cywilizacji dla środowiska i dla człowieka (jedna karteczka - jedna konsekwencja). Gdy uczniowie pracują nad konsekwencjami nauczyciel na tablicy/flipcharcie rysuje piramidę (Załącznik nr 2). Na podstawie informacji wypisanych na karteczkach, uczniowie tworzą piramidę problemów XXI wieku, ustalając kolejność i kolejne piętra w piramidzie poprzez zliczanie ilości takich samych odpowiedzi wypisywanych przez uczniów. Omówienie powstałej piramidy. Nauczyciel zachęca, aby o powstałej piramidzie uczniowie rozmawiali ze swoimi rodzicami i rodzeństwem po powrocie do domu.

Wskazówki dla nauczyciela*

Rozwój cywilizacji spowodował duże zmiany w otaczającym nas środowisku. Szybkie i wygodne życie ludzi, gigantyczne tempo konsumpcji, ciągłe wymienianie produktów na nowe i lepsze, powoduje, że każdego dnia produkujemy gigantyczne ilości śmieci, a konsekwencją tego są piętrzące się góry odpadów lub śmieci topiące się w zbiornikach wodnych. Zanieczyszczana jest woda, powietrze i gleba, wycinane są lasy, niszczone są całe tereny, które są siedliskiem wielu gatunków roślin i zwierząt, wprowadzane są gatunki obce i inwazyjne na nowym terenie. Efekt cieplarniany, smog, dziura ozonowa, eutrofizacja czy kwaśne deszcze, to już nasza codzienność, o której słyszymy w telewizji i w radio, czytamy w gazetach i Internecie. A przecież środowisko, które jest tak zanieczyszczone ma negatywny wpływ na życie wszystkich istot, które w nim żyją, w tym również na życie i zdrowie człowieka.

Nauczyciel/ka dzieli uczniów na 10 grup (2-3 osobowe). Każda grupa reprezentować będzie inną grupę społeczną/zawodową: naukowcy, botanicy, zoologzy, ekolodzy, leśnicy, myśliwi, rybacy, rolnicy, urbaniści, przedsiębiorcy, która pokłonić ma się nad tematem wymierania gatunków i ochronie bioróżnorodności. Każda grupa otrzymuje kartę pracy do uzupełnienia, na której jest ten sam zestaw pytań (**Karta pracy nr 2**). Każda grupa, na forum klasy, prezentuje swoje pomysły. Nauczyciel podsumowuje propozycje uczniów.

Wskazówki dla nauczyciela*

Jednym z problemów dzisiejszego świata jest „szóste masowe wymieranie gatunków”. W ciągu ostatnich 40 lat zniknęło 60% żyjących na Ziemi kręgowców oraz 80% europejskich owadów latających. Niestety wiele gatunków, które my dziś znamy i możemy jeszcze podziwiać, nasze dzieci i wnuki będą znały już tylko ze zdjęć i obrazków z książek.

FAZA PODSUMOWUJĄCA

Na koniec lekcji uczniowie wspólnie formułują „Kodeks mądrego konsumenta”, zawierający 10 najważniejszych zasad, których każdy będzie przestrzegał, aby produkować mniej odpadów. (Załącznik nr 3) Przy formułowaniu zasad można wykorzystać propozycje zawarte na grafice (Załącznik nr 4). Powstały Kodeks nauczyciel może powiesić na szkolną gazetkę, aby mogli przeczytać wszystkie zasady i inni uczniowie.

Wskazówki dla nauczyciela*

Rozwój cywilizacji spowodował, że każdy chce więcej, szybciej, lepiej, nowocześniej. Konsekwencją tego są rosnące góry śmieci, które nie tylko zanieczyszczają środowisko lądowe i wodne, ale również stają się śmiertelną pułapką dla wielu zwierząt. Dlatego im mniej śmieci wyprodukujemy, tym lepiej dla środowiska i wielu gatunków zwierząt.

Praca domowa (Karta pracy nr 3):

Sformułuj propozycję swojego aktu prawnego dotyczącego pomysłów na ochronę bioróżnorodności w skali globalnej, który chciałbyś przedstawić w parlamencie osobom rządzącym.

Wskazówki dla nauczyciela*

Aby przeciwdziałać wszystkim niekorzystnym zmianom w środowisku potrzebujemy głębokich zmian w świadomości każdego mieszkańca naszej planety, który dzięki zmianom swoich przyzwyczajzeń i nawyków da szansę na regenerację i przeżycie naszej planety. A gdyby jeszcze politycy każdego kraju zaangażowali się w ochronę środowiska, sformułowali i zatwierdzili odpowiednie akty prawne chroniące przyrodę, to wiele gatunków roślin i zwierząt miałoby większą szansę na przeżycie, a my moglibyśmy żyć w czystszej, piękniejszej i bogatszej w organizmy środowisku.

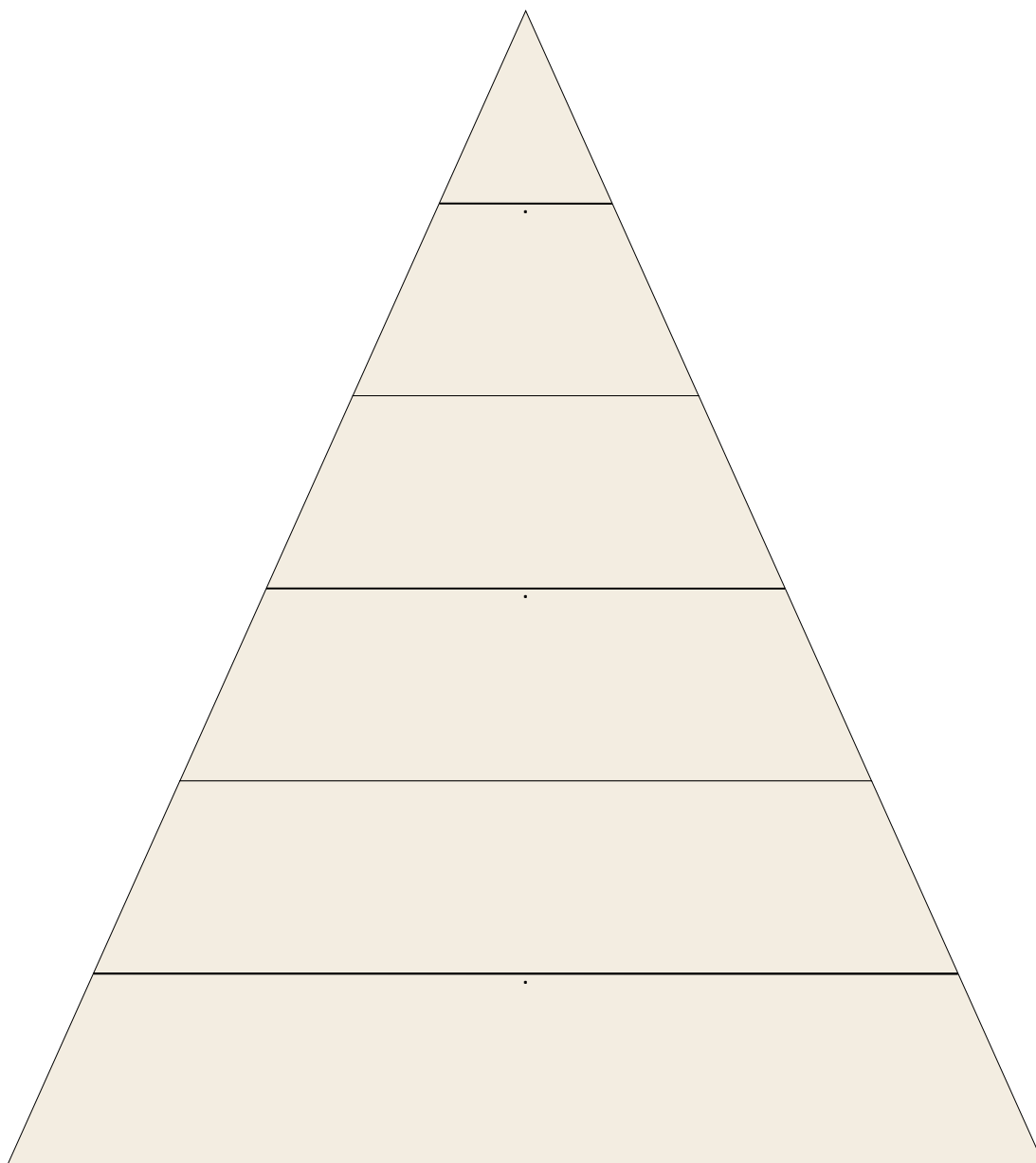
Załącznik nr 1

Tabela do narysowania na tablicy

WPŁYW CZŁOWIEKA NA ŚRODOWISKO	
POZYTYWNY	NEGATYWNY

Załącznik nr 2

Piramida problemów XXI wieku

KODEKS MĄDREGO KONSUMENTA

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

10 KROKÓW DO MNIJSZEJ ILOŚCI ŚMIECI

PODDAJ UPCYKLINGOWI

Zamiast wyrzucać, może uda Ci się przerobić daną rzecz na coś fajnego, użytecznego dla Ciebie lub dla domu.

UŻYWAJ WIELOKROTNIE

Jeżeli stare jest dobre, to używaj tego, zamiast ciągle kupować nowe.

NAPRAWIAJ

Zobacz, czy można naprawić daną rzecz, zamiast kupować taką samą nową.

DBAJ

Zakupiony produkt może starczyć na dłużej, gdy się o niego dobrze dba podczas używania.

ZRÓB SAMODZIELNIE

Zamiast kupować, zrób coś podobnego z rzeczy, które już masz w swoim domu.

NIE KUPUJ ŚMIECI

Kupuj towary bez zbędnych opakowań, które po przyniesieniu do domu, od razu wylądują w koszu na śmieci.

POŻYCZAJ

Gdy potrzebujesz czegoś na chwilę, nie kupuj tego, pożycz od kogoś kto ma i w danej chwili nie używa tego.

ODKUPUJ

Nie musisz mieć wszystkiego nowego, produkty z drugiej ręki też są fajne i mogą być jak nowe, bo u kogoś leżą w szafie a nie są używane.

WYMIENIAJ

Każdy lubi coś nowego, zamiast kupować nowe produkty, wymień się podobnymi z kimś innym.

OGRANICZ ZAKUPY

Pomyśl, czy naprawdę tego potrzebujesz, może możesz użyć tego, co już masz.

Karta pracy nr 1

KIEDYŚ

<https://pl.pinterest.com/pin/738308932634248324/>

<https://expressbydgoski.pl/quiz/5246/bydgoszcz-sto-lat-temu-z-loju-ptaka-poznaiesz-te-miejsca-quiz-g-t.html>

<https://wyborcza.pl/alehistoria/7,162654,24479010,panszczyzna-byla-na-krotsza-mete-wygodna-i-dla-szlachty-i.html>

<http://www.dziubynilka.pl/aktualnosci/zapraszamy-wakacyjne-warsztaty-zycie-wsi-100-temu/>

DZIŚ

<https://onola.tv.pl/49825822/wypadek-na-autostradzie-2-samochody-osobowe-zablokowaly-droge-w-kierunku-katow>

<https://wiadomosci.onet.pl/swiat/oto-najjasniejsze-miasto-swiat/pr2dk>

<https://www.lotnisko-chopina.pl/pl/aktualnosci-i-wydarzenia/0/992/szczegoly.html>

<http://projektywnetrz.org/419/creative-nowoczesne-wnetrze-domu/4>

Karta pracy nr 2

Grupy: naukowcy, botanicy, zoolodzy, ekolodzy, leśnicy, myśliwi, rybacy, rolnicy, urbaniści, przedsiębiorcy.

Grupa społeczna / zawodowa

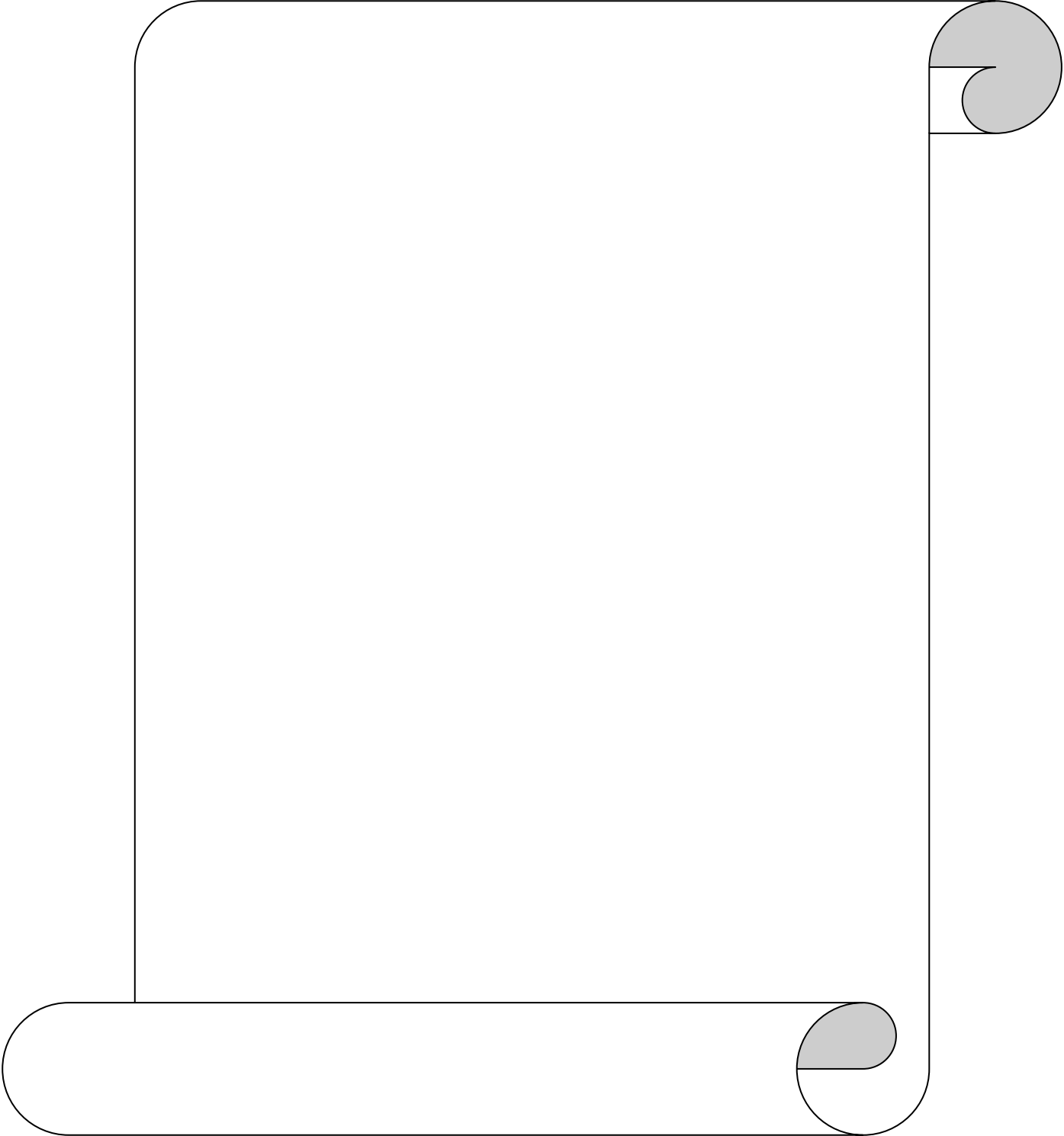
.....

Jak mają wpływ na środowisko przyrodnicze?

Jaki mają wpływ na życie i wymieranie różnych gatunków?

Co mogą zrobić, aby chronić różne gatunki?

Karta pracy nr 3

BIOGRAMY AUTOREK

Justyna Hanna Budzik

- doktor nauk humanistycznych, adiunktka w Instytucie Nauk o Kulturze Uniwersytetu Śląskiego. Filmoznawczyni i lektorka języka polskiego jako obcego, absolwentka podyplomowego studium historii sztuki. Zajmuje się przede wszystkim edukacją filmową, współpracując w projektach ogólnopolskich i lokalnych. Członkini Interdyscyplinarnego Centrum Badań nad Edukacją Humanistyczną UŚ (<https://www.icbeh.us.edu.pl/>), w którym realizowany jest grant „Edukacja humanistyczna V4 dla klimatu” (<https://www.hec.us.edu.pl/>).

Efektami prac badawczych zespołu są m. in. materiały edukacyjne z zakresu humanistyki ekologicznej dla nauczycieli i uczniów, zamieszczone sukcesywnie na platformie: <https://www.hec.platforma.us.edu.pl/>.

Joanna Gadomska

- biologka, autorka bloga "Biologia z Blondynką", gdzie dzieli się pomysłami na lekcje przyrodnicze i wychowawcze oraz różne akcje, happeningi, imprezy ekologiczne i prozdrowotne. Należy do społeczności grupy SuperBelfrzy RP. Prowadzi kursy, szkolenia i webinary z zakresu pracy metodą projektu, metod aktywizujących, budowy i pracy mózgu. Edukatorka z zakresu edukacji ekologicznej oraz profilaktyki zdrowia. Autorka licznych publikacji edukacyjnych, programów nauczania, innowacji pedagogicznych, scenariuszy zajęć i materiałów dydaktycznych. Pasjonatka pracy metodą projektu, autorka ogólnopolskich projektów: "EKO-SZKOŁA", "Klasowa Wigilia bez plastiku", „Ręcznie robione, a nie kupione”, „Tydzień Uczniowskiej SuperMocy”, „Nie widać mnie, ale wszystko u mnie OK” oraz licznych projektów lokalnych i szkolnych. Za szczególne osiągnięcia edukacyjne i wychowawcze otrzymała nagrodę Ministra Edukacji Narodowej oraz dwukrotnie nagrodę Wielkopolskiego Kuratora Oświaty, a także Medal KEN oraz Brązowy Medal za Długoletnią Służbę. Otrzymała tytuł Wielkopolski Nauczyciel Roku 2021 oraz Edukator Roku 2020 w kategorii Ekologia, a także Wawrzyn Pracy Organicznej 2021 w kategorii Edukacja, wyróżnienie w ogólnopolskim konkursie Nauczyciel Roku 2018.

Anna Równy

- edukatorka filmowa, trenerka edukacji filmowej, doktorantka w Katedrze Wiedzy o Filmie i Kulturze Audiowizualnej UG, nauczyciel konsultant MSCDN, koordynatorka merytoryczna NHEF. Członkini Komisji Ekspertkiej Sieci Kin Studyjnych i Lokalnych. Członkini grupy SuperBelfrzy RP. Współautorka podręczników do języka polskiego „Ponad słowami”. Absolwentka filologii polskiej i studiów podyplomowych: Wiedza o kulturze, Dziennikarstwo internetowe, Edukacja filmowa, Dziennikarstwo filmowe, Etyka i filozofia. Współpracuje jako ekspert z festiwalami filmowymi dla dzieci i młodzieży, dystrybutorami filmowymi i twórcami, oraz z instytucjami i podmiotami odpowiadającymi za kształt edukacji filmowej w Polsce. Laureatka Nagrody Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej w kategorii Edukacja młodego widza na 40. Festiwalu Filmów Fabularnych w Gdyni w 2015 roku. W roku 2021 otrzymała certyfikowany tytuł Mistrza Pedagogii nadawany przez Ruch Innowacyjny w Edukacji.